

Stap 5

Het verwerken van projectspiegelkarpers

Een van de hoogtepunten van het opzetten van een spiegelkarperproject is de dag dat de spiegelkarper arriveert. Maar vergis je niet! Alles valt en staat bij een goede en strakke organisatie. Zo'n dag kan gemakkelijk verkeren in een dag vol stress en frustratie als je de dingen niet vooraf hebt overzien. Vergeet ook niet dat je tijdens deze dag met levende dieren werkt en het is wel de bedoeling dat de karper onbeschadigd z'n vrijheid krijgt!

Elk project z'n meug maar voor de teamspirit is het wel goed om er een happening van te maken. Heb je daar geen zin en wil je liever 'low profile' dan kun je een en ander wat versimpelen. Er zijn projecten die met niet meer dan drie man in een paar uur tijd een paar honderd kilo karper hebben 'verwerkt'. Die kiezen er bijvoorbeeld voor om de spiegelkarpers voorafgaand aan de uitzetting niet stuk voor stuk te meten. Een simpel meetlintje dat is bevestigd op een karperplank is al voldoende. Dat scheelt al aanzienlijk in organisatie en tijd op de dag dat de karper wordt geleverd!

De SKP'en die 'all the way' gaan kunnen een draaiboek best gebruiken, want niks is erger dan op de dag dat het moet gebeuren overmand te worden door stress. Het werkt vaak prettig als deze dag één man zich manifesteert als de 'uitvoerder' die het overzicht bewaart en het draaiboek in z'n hoofd heeft. Deze zorgt er bijvoorbeeld voor dat iedereen vooraf weet wat hem te doen staat. Spreek daarom op die dag ruim voor de komst van de spiegelkarper af, zodat je de taakverdeling in grote lijnen kunt doornemen en de spullen op je gemak kan installeren.

Kies voor een plek die zowel voor de containerwagen met karper als je team goed bereikbaar is. Wanneer je je projectspiegels tijdelijk wil opslaan in een groot net bedenk dan dat je er makkelijk bij moet kunnen. Hou ook rekening met wind en kou (ja ook met sneeuw!). Liefst niet midden op een dijk maar in de luwte van bomen of riet. Voor je fotografie heb je het herfstlicht hard nodig. Ga dus ook niet in een dennenbos staan.

Je krijgt die dag (waarschijnlijk) een aantal karpervissers langs die je graag aan je project wil binden. Verwelkom die mensen, zorg voor koffie, thee en koekjes en (bij slecht weer) eventueel voor een partytent.

Zorg ervoor dat de mensen die enkel uit belangstelling komen kijken niet de 'werkers' voor de voeten lopen. Ook al gezien het feit dat publiciteit in het algemeen gesproken voor je project gunstig (bijvoorbeeld met het oog op terugmeldingen) is het een idee om ook de pers in te lichten over deze - ook voor leken - bijzondere gebeurtenis. De ervaring leert dat de lokale pers dit zeer waardeert en er graag (zeker in komkommertijd) een item van maakt. Denk daarbij aan de regionale pers, regionale c.q. plaatselijke radio-omroep(en), regionale of plaatselijke tv station(s) (b.v. ook de kabelkrant). Wees er met die microfoons en camera's op je gericht wel extra zeker van dat je visvriendelijk bezig bent! Het meest wijs is om uit jullie midden een soort pr-man aan te wijzen die de pers te woord staat. Niets is namelijk irritanter dan een journalist die voortdurend voor je voeten loopt en daarbij de meest domme vragen stelt.

Gebruik voor het materiaal een checklist zodat je niet voor vervelende verrassingen komt te staan. De volgende materialen zijn (tenminste) nodig voor een project met volledige monitoring. Veel van deze materialen zul je niet in je eigen schuur voorradig hebben. Je vindt ze bij een beroepsvisser of bij een hv met een commissie die zelf haar proefvissereien uitvoert. Het kopen van dergelijke materialen is erg prijzig. Er is in de loop der jaren heel wat af geïmproviseerd door SKP'en. Daar is helemaal niks op tegen zolang als de karpers er maar niet onder lijden.

Van PVC pijpen kun je een drijvend framework maken waaronder je een netwerk met tie-rap bevestigt. Gebruik wel een afdeknet, want karpers springen anders onherroepelijk over de rand!

Lijst met materialen voor opslag en verwerking van karpers

- Een groot net (de zak van een zegen (sleepnet van een beroepsvissers) is ideaal) waar de karpers in opgeslagen worden tijdens de werkzaamheden.
- Of een aantal grote 1000 liter 'vaten' plus elektrische zuurstofpompjes
- Een aantal grote tobbes (4) met een inhoud van circa 100 liter
- Een aantal beugelnetten (3) (stevige schepnetten met een stalen frame)
- Een karperplank Dit is een plank die je onder een hoek neer kunt zetten, met een opstaande rand waar de karper op wordt gezet. Bekleed de plank met zacht materiaal in de kleur lichtgrijs. (Zie paragraaf over fotografie.) Op deze achtergrond komen de schubben van de karpers het beste uit.
- Meetplank (hout)
- Klokunster (tot 5 kilo)
- Weegzak of teiltje of anderszins
- Onthaakmatten
- Waadbroeken
- Voorgedrukte 'labels' (gewoon papier) met daarop vermeld uitzetplek, datum, nummer, lengte en gewicht, eventueel naam van SKP
- Watervaste stiften

Fotografie

Digitaal of niet? Steeds meer projecten zijn overgegaan op digitale fotografie. Zeker als je een camera van goeie kwaliteit hebt, heeft digitaal meer voor- dan nadelen. Nadeel is bij veel digitale (compact) camera's - of je moet een peperdure spiegelreflex digitale (à la (SKP-) fotograaf Hans Moolenaar) hebben - dat ze een vertraagde sluiters hebben. Dat is vooral lastig als een karper niet netjes op de plank wil poseren. Al zal dat nadeel door verbetering van de techniek met de tijd steeds minder worden. Voordeel daarbij is wel dat je direct kunt checken en opnieuw een foto nemen, net zolang tot het goed is.

Aangezien spiegelkarperleveringen veelal in de late herfst plaatsvinden is het licht vaak zeer beperkt. Daar had je met je plek al rekening mee gehouden. Een camera die je op 400 (of 800 asa) kunt instellen is dan wel erg prettig. Digitale foto's stellen van zekere kwaliteit kunnen met erg weinig licht toe, eventueel aangevuld met een automatische invulflits. (Maar als je de keus hebt liever niet i.v.m. de reflecties).

Werk op een zo groot mogelijke resolutie (minimaal $\pm 1600 \times 1200$ pixels), maar bedenk ook dat al die beelden (100 of meer) op je geheugenkaart moeten passen! De genoemde resolutie is groot genoeg voor een haarscherpe 10/15 afdruk en zeker groot genoeg voor goede uitvergroete beoordeling op een PC. Van die genoemde resolutie (in Jpeg) passen er zo'n 175 op een 128 Mb kaart. Toch adviseren wij de grootst mogelijke resolutie te kiezen.

Nog wel eens vergeten; op zo'n hectische dag vergeet je misschien extra batterijen. Digitale camera's zijn erg afhankelijk van batterijen, dus in voldoende mate extra meenemen.

Nog een voordeel van digitaal is dat je ze zonder veel extra kosten op verschillende cd's brandt zodat je het archief en dus ook het onderzoekwerk kunt delen met anderen uit je team.

Opzoeken is sowieso veel eenvoudiger omdat je in een fotoprogramma op je pc kunt oplichten, inzoomen op specifieke details enz. Enkele van die digitale voordelen bracht het

IJsselproject er zelfs toe om hun niet-digitale archief volledig (toen circa 1500 foto's) digitaal in te scannen!

Wel zul je wat extra tijd aan de juiste naamgeving (standaardvoorstel voor alle SKP's: datum-uitzetplek-nummer) van de individuele bestanden moeten besteden, al is hier tegenwoordig goeie software voor te krijgen die dat werk in batch (allemaal tegelijk) voor je doet.

Het inmiddels 'beroemde' 18% grijs als kleur voor de karperplank is uitgegroeid tot een lichte grijsvorm, zeg maar zoals een zilvermetallic auto, maar dan beslist mat en niet glanzend. Probeer ook niet in de zon te fotograferen, zoek een lichte plek in de **schaduw** i.v.m. de zeer belangrijke details. Bij extreem mooi weer een visplu gebruiken als zonnenscherm.

Het is de bedoeling dat de **linkerflank van de karper**, plus het kaartje met lengte en gewicht scherp en praktisch beeldvullend op de foto staan. Die linkerflank is vrij toevallig zo gekomen. Door het eerste boek van Groothuis te turven op het aantal rechter- en linkerflanken bleek links te winnen. Wijk daar niet vanaf om vergelijking met karpers van andere projecten mogelijk te maken. Wat je wel kunt doen is tweezijdig fotograferen. Het geeft meer aanknopingspunten bij 'kale karpers' en behoed je voor frustratie als er weer eens een foto van de verkeerde flank binnenkomt. Digitaal is zoiets natuurlijk veel goedkoper te doen dan met film.

Zorg er als fotograaf voor dat je inzoomt of een stapje voor of achteruit doet als het formaat van de karper anders is. Sommige fotografen prefereren een statief, andere niet. Een stoeltje is zeker geen overbodige luxe!

De 'verwerkingsstraat'

Voor de tankwagen arriveert dien je je opstelling gereed te hebben:

- Het installeren van het net.

Het grote gevaar van het ondeskundig installeren van het net is dat de karper ontsnapt!

Dat is meer dan één project inmiddels overkomen. Karpers zijn meesters in het ontsnappen; soms denk je dat ze gereedschap op zak hebben. Dus neem daarmee geen risico.

Zet het net zo neer dat de karper voldoende ruimte heeft en tegelijk 'de scheppers' er goed bij kunnen. Bij ondiep water is het prettig als er voldoende vrijwilligers met waadbrokken aanwezig zijn.

Weet dat het, bij welk netwerk ook, onvermijdelijk is dat er karpers met hun harde gekartelde vinstralen blijven hangen in het net. Elke rechtgeaarde karpervisser gaat vervolgens zitten pulken om de karper los te wurmen. Beter voor de karper is het vaak om met een korte, felle ruk de karper te bevrijden.

- Het installeren van de meet- weeg- en fotografieapparatuur plus visstoeltjes.

Houd alles zo compact mogelijk om te voorkomen dat er te veel gesleept moet worden met karpers. Houd alles zo laag mogelijk bij de grond zodat een spartelende karper zich niet (ernstig) kan beschadigen. Gebruik degelijke onthaakmatten (liever te veel onthaakmatten dan te weinig) onder de meet en weegapparatuur.

De bedoeling is dat er een soepel draaiende verwerkingsstraat wordt gevormd. Je mag er vanuit gaan dat je daartoe 8 à 10 man nodig hebt. Voor de totale verwerking van 1 karper heb je dan ongeveer 45 seconden nodig. Vergis je niet: voor 300 karpers heb je dan al gauw 4 uur nodig!

Hoewel het geen wedstrijd is, is het wel prettig om de duisternis voor te zijn. Het IJsselteam heeft vaak de beschikking over veel vrijwilligers en werkt in stereo! Dus met twee karperplanken enz. Dan gaat het al gauw twee keer zo snel!

Zit de karper veilig in de opslag dan kan het startsein voor de verwerking worden gegeven.

De volgende taken zijn in deze volgorde te onderscheiden:

1. Het uit het net scheppen van de karper (1 à 2 man)
2. Het meten van de karper (1 man)
3. Het wegen van de karper (1 man)
4. Het op de plank plaatsen van de karper (1 man)
5. Het opschrijven van lengte en gewicht op het kaartje (1 man)
6. Het opplakken van het kaartje op de karperplank (1 man)
7. Het fotograferen van de karper (1 man)
8. Het uitzetten van de karper (1 à 2 man)

Vergeet vooral niet om na afloop uw projectspiegels uit te zwaaien! Zoek het water af naar rollende projectspiegels. In de meeste gevallen blijven ze nog urenlang rondhangen...

Stap 6

Het aanleggen van een fotoarchief

De foto's van de projectspiegels vormen de basis van je project. Wees daarom zuinig op die foto's. Je zult al snel verzoeken krijgen om terugvangsten plus plankfoto te publiceren. Maak daar tenminste een aantekening van en zorg dat ze zo snel mogelijk onbeschadigd terugkeren in het archief. Een andere tip is de negatieven van de plankfoto's op een ander adres onder te brengen. Dat voorkomt dat je bijv. door brand alles kwijt bent! Ben je geheel digitaal ingericht dan ben je van dit probleem af door het totale archief bij meer dan één man onder te brengen.

Iets heel anders is het of je je gehele digitale bestand openbaar maakt op een site. Er zijn SKP'en die dat hebben gedaan. Je betreft op die manier wel meer mensen bij je project maar het (grote) nadeel is dat ieder voor zich z'n terugvangst kan (en waarschijnlijk zal) terugzoeken zonder dat te melden bij het SKP! En als de informatie niet op een punt wordt verzameld, gaat er kennis verloren. Bedenk dat wel.

Het archiveren is een bezigheid op zich. Of je nu digitaal bent of niet, in een fotoboek gestopte plankfoto's blijft een belangrijke en makkelijke bron om terugmeldingen te identificeren. Je kunt natuurlijk al je foto's willekeurig indelen, maar dat zal het identificeren van terugmeldingen vaak niet tot een feest maken. We gaan er tenminste vanuit dat je zo snel mogelijk de bijbehorende plankfoto te vinden. Met 100 foto's kun je dan nog wel wat aanrommelen, maar als je het hebt over 2000 foto's of meer dan betaalt nadenken over een categorisering op beschubbing zich uit.

Het op de computer opslaan van de projectspiegels in de volgorde zoals jij dat wenst is geen kwestie van verslepen of nummertjes geven. Je zult elke foto een naam mee moeten geven die het voor de computer duidelijk maakt wat de plaats in het systeem wordt en blijft. Je zult dan zowel met letters als cijfers moeten werken. Dus beginnen met a1 tot en met a9 en dan door naar b1.

Je zult snel genoeg merken dat er als je het hebt over één levering, er in de regel heel veel broertjes en zusjes tussen zitten die je niet uit elkaar wilt halen. Dat pleit er voor om per uitzetting een fotoarchief in te richten. Je zou namelijk ook verwachten dat die ongeveer dezelfde groeilijn hebben. Dat laatste blijkt nauwelijks het geval. Vanaf een jaar of vijf na uitzetting gaat er heel veel door elkaar lopen. De snelle groeiers hebben dan bijvoorbeeld dezelfde maten als de 4 jaar eerder uitgezette langzame groeiers! Je kunt de jaarlichtingen dus misschien (op den duur) beter loslaten en zuiver op beschubbing selecteren.

Je kunt de plankfoto's ook per uitzetlocatie indelen, maar dan is het wel prettig om te weten dat migratie en verspreiding de uitgezette vissen (op den duur) niet dermate husselen dat uitzetpunten nog nauwelijks een rol spelen.

Een veel gehanteerde en logische indeling is per lichte te beginnen bij de spiegelkarpers met een minimaal aantal schubben en zo door tot de volschubspiegels. Maar uit de enquetegevens blijkt dat elk project zo z'n eigen methode heeft. Wat voor de een omslachtig en onlogisch is vindt de ander best handig. Er zijn zelfs projecten die alles gewoon achter elkaar in de boeken stoppen en toch hun terugmeldingen weten te vinden.

Nog een handige, zeker bij de kale buitenlanders, is indelen op het schubbenpatroon van de staartwortel. Je kunt dat patroon voorafgaand aan de foto's uittekenen: dus bijvoorbeeld 0)) voor 1 ronde schub en 2 schubben daar net achter. Vooral voor 'bezoekers' geeft dit een inzichtelijk beeld.

Je oog voor detail zal overigens zienderogen toenemen en gaandeweg zul je wel wat aanpassingen plegen. Zorg in ieder geval voor een goede index met een beschrijving van de categorieën. Dat is niet alleen voor jezelf handig, maar zeker ook voor je teamleden enz.

Kies voor fotobladen waar je ruimte hebt voor tekst. De Hema verkoopt fotobladen waarin je (op gemakkelijke wijze) drie foto's per pagina kwijt kunt. Naar wens kun je de terugmeldingen achter het origineel stoppen en een kaartje met gegevens bijvoegen. Die gegevens kun je dan later (of meteen) in je PC (excel-programma) invoeren. Relevante gegevens zijn: Datum vangst (niet alleen jaartal maar ook maand en dag i.v.m. groeibepaling!) lengte, gewicht, afstand tot uitzetpunt. Eventueel naam van vanger.

Terugzoeken

Voor het identificeren is enig talent een duidelijk pré. Natuurlijk baart oefening kunst, maar het is opvallend hoe groot de verschillen in zoeksnelheid zijn tussen twee personen. Het begint met het ongeveer plaatsen van een terugmelding. Een buitenlander onderscheiden van Valkenswaardspiegel is zo'n beetje les 1 en toch, leg maar eens uit waar dat verschil precies in zit. Is het (de karige) beschubbing? Vaak wel, maar je hebt genoeg hele kale Valkenswaarders. Is het de (hoge) bouw? Ook dat loopt door elkaar. En toch zien kenners in één oogopslag om wat voor type en vaak ook nog het bouwjaar van de karper. Dan zit je in ieder geval in het goeie archief en ben je bij Valkenswaarders (mits goed gefotografeerd) al lekker opgeschoten. Als het echter om een buitenlander gaat en je hebt een paar archieven vol Fransen, Hongaren en Duitsers dan begint het pas.

De waarschijnlijk beste en meest gebruikte methode is het focussen op een bijzonderheid of iets opvallends in het schubbenkleed en met dat detail in je hoofd de archieven doorlopen. Als je zelf het archief in elkaar hebt gezet, zul je eerder zo focussen dat het aansluit bij de indeling in het archief. Bij weinig echt opvallende schubben is het bij de buitenlanders waarschijnlijk het meest logisch om eerst te focussen op het staartwortelschubbenpatroon (leuk scrabblewoord bij 3x woordwaarde) en daarna checken van de schubbenkam onder de rugvin. Het ideaal voor het terugzoeken is voor velen waarschijnlijk een effectieve zoekmachine op de computer. Voorlopig is dat toekomstmuziek, misschien wel een leuke afstudeeropdracht voor een universiteit...

Stap 7

Het stimuleren van terugmeldingen

Een Spiegelkarperproject staat of valt bij terugmeldingen. Dit onderdeel is de grootste vreugd en tegelijk grootste frustratie van een Spiegelkarperprojectteam. Het ontvangen van een terugmelding met foto plus gegevens van een jou onbekende visser en vooral het vinden van de originele plankfoto is een feest op zich. Het telkenmale aanhoren van verhalen over gevangen mogelijke projectspiegelkarpers die niet met foto worden aangemeld is ronduit ontmoedigend! Dat blijkt ook uit de SKP-enquete.

De vraag is hoe je vissers zover krijgt dat ze de projectspiegels fotograferen en die foto plus gegevens aan jou toesturen. Je kunt je nog zoveel illusies maken, maar het belang van terugmeldingen dringt (nog) nauwelijks of niet door. De projectspiegels zijn in de eerste jaren immers van een formaat waar de meeste vissers niet wakker van liggen, ergo bespaar me het gedoe van fotograferen, meten en wegen!

Hoe noodzakelijk en zinvol het ook is om door middel van publiciteit (denk aan verenigingsbladen, posters in hengelsportzaken, internetsites en het uitgeven van persberichten) mensen te wijzen op het bestaan van je project, verwacht niet dat je vervolgens, al wachtend op de zwaar beladen postbode, achterover kunt gaan zitten. De kunst is eigenlijk om die beperkte kring van sterk geïnteresseerden gaandeweg uit te breiden. De beste manier om dat voor elkaar te krijgen is de persoonlijke benadering. Je kunt dit onderdeel scharen onder het veldwerk. Het mooiste is als je iedere potentiële vanger van projectspiegelkarper(tjes) aanschiet en 'm op z'n hart te drukken hoe waardevol een terugvangst is en ook hoe gelukkig je gemaakt kan worden met een terugvangst! Dat de kring terugmelders uitbreidt en dus de terugmeldingen per jaar toenemen is een ervaringsgegeven van vele SKP'en dus vrees niet als je de eerste jaren na uitzettingen nog nauwelijks een terugmelding hebt!

Wat je altijd weer met **DIKKE HOOFLIETTERS moet blijven benadrukken is: DE LINKERFLANK FOTOGRAFEREN**. Als 'ezelsbruggetje': **wanneer je met projectspiegel op de foto gaat zorg dan dat de kop van de karper in je rechterhand rust!** Op de een of andere manier blijkt het toch steeds weer moeilijk te zijn. Zelfs de meest ervaren SKP'er gaat wel eens de mist in.

Potentiële terugvangers zijn:

Vaste hengelaars en feedervissers

Vooraf in het eerste jaar na uitzetting worden er veel projectspiegels juist door deze vissers gevangen. Een hele lastige doelgroep, temeer daar deze zelden foto's maakt van hun vangsten. Het uitloven van prijzen spreekt deze doelgroep in het algemeen wel aan.

Beroepsvissers

Gebleken is dat jonge pas uitgezette projectspiegelkarpers zich meer dan gemiddeld laten vangen in fuiken. Goed contact met op het water actieve beroepsvissers is zeer wenselijk. Ook al leert de praktijk dat beroepsvissers zelden genegen zijn foto's te maken van hun terugvangst, toch heeft de betrokkenheid van beroepsvissers bij het project grote voordelen. Zeker in wateren waar de beroepsvisser schubvisrechten heeft is het van uitermate groot belang dat je hem weet te overtuigen van het feit dat het onbeschadigd retourneren van gevangen spiegelkarpers een belangrijke factor is voor het slagen van een kostbaar project. Daarnaast verschaffen ook terugmeldingen zonder foto vaak inzicht in de migratie en verspreiding van projectspiegels.

Betrokkenheid van beroepsvissers kan worden bereikt door mondelinge contacten en het toesturen van informatie en resultaten.

Karpervissers

Uiteraard vormen deze de meest ideale doelgroep. Bijna alle karpervissers hebben een fototoestel bij zich waarmee ze hun bijzondere vangsten vastleggen. Jammer is alleen dat de meeste karpervissers 'bijzonder' synoniem aan 'groot' stellen.

“Wil je alle karpervissers zo ver krijgen dat ze spiegelkarpers onder de 20 pond fotograferen (en secuur meten en wegen) dan heb je een mentaliteitsverandering nodig die veel tijd en moeite kost.” Schreven we vorige keer. Maar we kregen hulp uit

onverwachte hoek. De digitale camera veroverde ook de karpewereld en dat heeft als gunstige bijwerking dat er veel meer wordt gefotografeerd en ach zo'n klein karpertje is ook wel lief. Wat ook gunstig is is het feit dat veel projectspiegels al in de fase komen dat een gemiddelde karpervisser ze ten minste gaat tellen. Hou vooral ook fotogalerijen op sites en foto's in hengelsportbladen in de gaten! Want het is niet altijd onwil, maar ook (nog steeds) onbekendheid met SKP'en.

Dat alle karpervissers ooit zelf gaan inzien hoe waardevol de informatie is waarover ze beschikken, is waarschijnlijk een utopie. Wel belangrijk is het om terugmelders te koesteren. Stuur ze altijd zo snel als mogelijk bericht over hun terugvangst, zodat ze ook zelf kunnen verifiëren of het om die en die karpertje gaat en geef ze inzicht in de migratie en groei van hun terugvangst. Vraag ze altijd netjes welke informatie ze liever niet openbaar maken (stekken!) en respecteer dat ook. Maak het de terugvangers zo gemakkelijk mogelijk. Dus zorg tenminste voor een emailadres waar digitale foto's naar toe kunnen worden gestuurd. Een eigen site is natuurlijk helemaal mooi.

De KSN-site www.karperstudiegroep.nl en de KWO site www.karperwereld.nl hebben SKP-ruimte. Leuk om hier af en toe wat van je project te laten horen!

Zet de terugvangers in het zonnetje door ze bruikbare prijzen te geven en organiseer eens een avond waarop alle terugvangers hun ervaringen kunnen uitwisselen. Je kunt ze ook op de man af vragen of je ze in het rijtje 'vaste terugmelders' mag zetten.

Tot slot: verwacht niet te veel van anderen en bedenk dat elke terugmelding er één is. Dat valt niet mee. Je zult aan den lijve ondervinden hoe frustrerend het is om in de hengelsportzaak te horen te krijgen dat Piet weer zoveel projectspiegels ongefotografeerd heeft teruggezet. Over Piet gesproken: een SKP'er waarschuwde in dit verband om geen 'Malle Pietje' te worden. Daar heb je die gek weer met z'n projectspiegeltjes...

Stap 8

Het rapporteren en evalueren van het project

Zowel voor jezelf als voor geïnteresseerde anderen is het goed dat je tenminste één keer per jaar de gegevens over terugvangsten analyseert en het project in z'n geheel evalueert. Op die manier houdt je het overzicht en kun je eventuele wijzigingen tussentijds doorvoeren.

Het analyseren van gegevens begint met een goede gegevensverwerking. Excel op de computer is een verrekke handig programma om je gegevens in te verwerken. Je hoeft alleen maar wat basisbeginselen onder de knie te hebben en het programma gaat voor je aan de slag. Het overgrote deel van lopende SKP'en maakt daar gebruik van.

In je (tussen)rapportage behandel je bijvoorbeeld de volgende onderwerpen:

- **Overzicht uitzettingen**
Uitzetplaats(en), aantal uitgezette projectkarpers, gemiddelde gewicht en lengte
- **Groei:**
gemiddelde groei (gemiddelde lengte- en gewichtstoename) en uitzonderlijke groei per uitzetting
Bij het behandelen van de groei dien je rekening te houden met het groeiseizoen van de karpertje. Het echte groeiseizoen (los van de aanmaak van kuit en hom) loopt van juni tot half november. Idealiter zouden alle terugvangsten plaatsvinden aan het eind van het groeiseizoen (november, december). Daar dit niet het geval zal zijn, dien je het een en ander te middelen. Belangrijk is dat je tenminste een indicatie hebt van de gemiddelde groei. Je kunt de gegevens toetsen aan de KSN beoordelingstabel karpertbestanden. (Zie hoofdstuk 4.)
- **Migratie en verspreiding** gemiddelde afstand tot het uitzetpunt en uitzonderlijke afstand

tot het uitzetpunt zijn interessante weetjes. Ook de (wind)richtingen (of eventueel stroom op- of afwaarts) waarin de projectkarpers zich verspreid hebben is iets om te registreren. Om migratie en verspreiding in kaart te brengen is het de moeite waard om een digitale waterkaart te hebben en daarin de terugvangsten weer te geven. Je kunt deze dan elk jaar bijwerken.

Je dient er rekening mee te houden dat de resultaten slechts een indicatie vormen voor de werkelijke migratie en verspreiding daar de hengeldruk en terugmeldingsbereidheid niet gelijk verdeeld is

- **Percentage (project)spiegelkarper in verhouding tot schubkarper**

Hiervoor heb je de karpervangstgegevens van vissers nodig. Het gaat erom dat je een tussentijdse indruk krijgt van de haalbaarheid van je doelstelling wat betreft de wenselijke verhouding spiegel-schub aan het eind van de rit. Aan de hand van deze gegevens zou je eventuele wijzigingen in het uitzetschema kunnen doorvoeren. Bovendien kun je na verloop van tijd met de verhouding gevangen projectspiegels ten opzichte van niet uitgezette karpers een indruk krijgen van de omvang van het totale bestand op het betreffende water(areaal). Dat doe je door het totaal aantal uitgezette projectspiegels te delen door het aantal gevangen projectspiegels (individuen). Stel dat je 200 projectspiegels hebt uitgezet en er worden er elk jaar zo'n 20 verschillende teruggevangen. Vervolgens bepaal je het aantal gevangen niet uitgezette karpers. Stel dat dat er 100 zijn. Dan kan je dit met factor 10 vermenigvuldigen en leert de rekensom dat er 1000 niet uitgezette karpers rondzwemmen. Uiteraard zitten hier, zeker als je hebt over uitgestrekte wateren – nog wel wat haken en ogen aan, maar het geeft tenminste een indruk van de omvang van het totale bestand. Ook aan de hand van de uitkomsten kun je eventueel wijzigingen in het uitzetschema doorvoeren.

Stap 9

Het samenwerken met andere projecten

De KSN zou graag zien dat, met name in open watersystemen, zoveel mogelijk Spiegelkarperprojecten volledig gemonitord worden, zodat er in de toekomst wellicht een landelijk dekkend netwerk ontstaat. Standaardisering (zoals mede beoogd met deze handleiding) maar ook onderlinge uitwisseling van informatie zijn dan van groot belang. In 2000 is daartoe het Centraal Overleg Spiegelkarperprojecten in het leven geroepen waarvan de leden tenminste één keer per jaar bij elkaar om ervaringen uit te wisselen enz.

Ook op kleinere schaal is samenwerking onontbeerlijk. Begin liever geen Spiegelkarperproject van welke aard ook zonder buurprojecten die in hetzelfde of aangrenzend water (willen gaan) opereren te informeren. Wellicht kun je zelfs een samenwerkingsverband aangaan zodat volledige monitoring wat dichterbij komt. Daarnaast is het nuttig om terugmeldingen die je niet hebt kunnen thuisbrengen apart te houden en uit te wisselen met andere projecten. Wie weet behoort de terugmelding bij een buurproject of zelfs bij een project dat tientallen kilometers elders speelt. Dat zijn nou net de krenten in 'Spiegelkarperproject-pap'.

Projecten die eenmaal begonnen zijn als kleine s en dus niet voorafgaand fotograferen denken al snel dat alsnog wel gaan fotograferen geen zin heeft, zo bleek uit de enquête. Dat is niet zo. Met een beetje hulp van gespecialiseerde grote S'ers kunnen exemplaren van nieuwe uitzettingen nog best worden geïdentificeerd. Immers het bouwjaar is voor een geoefend oog vaak vrij gemakkelijk te bepalen.

De AUHV, een van de grootste (wat uitzettingen van spiegelkarper betreft) projecten van Nederland is onder impuls van de KSN-regio en tot genoegen van het COS en vooral de SKP'en die in hetzelfde water uitzetten, in 2005 alsnog begonnen met volledige monitoring!

7. Slot

Zonder de feestvreugde op de valreep te hoeven bederven, willen we nogmaals waarschuwen voor het onverantwoord uitzetten van spiegelkarper. Onverantwoorde uitzettingen kunnen het tij, dat ons nu gunstig gezind is, keren. Onder onverantwoord verstaan we vooral te veel, maar het uitzetten van karpers met onbekende of ronduit dubieuze herkomst is net zo dom! We worden met argusogen bekeken door water- visstand- en natuurbeheerders, die meestal - niet altijd - vanuit een breed perspectief naar het binnenwater kijken. Een overschot aan karper kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van het water en de samenstelling van de visgemeenschap. , of het uitzetten van ziekte veroorzakende Verantwoord karperbeheer is geen kwestie van gokken. Zet liever beperkte hoeveelheden karper uit en stel je uitzettingsprogramma afhankelijk van je resultaten van monitoring. Het uitzetten van spiegelkarpers uitzetten die niet tot volle wasdom kunnen komen omdat de beschikbare (ecologische) ruimte niet aan bepaalde eisen voldoet is iets wat je te alle tijden moet zien te voorkomen. Met een goed draaiend Spiegelkarperproject heb je nu een prachtmiddel in handen om de ontwikkelingen in het karperbestand te volgen!

Tot slot willen we iedereen die met deze handleiding aan de slag is gegaan vragen om hun ervaringen en ideeën met ons en elkaar te delen. Die openheid mag dan niet geheel des karpervissers zijn, het brengt ons ongetwijfeld veel sneller bij ons doel: een florerend en evenwichtig (spiegel)karperbestand in Nederland.

